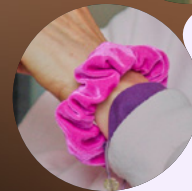


COLLECTIEF
KAPITAAL



JAAR VERSLAG

2025 - Collectief Kapitaal

Colofon

Adres
Collectief Kapitaal
Het Klooster Oude Noorden
Ruivenstraat 81
3036 DD Rotterdam
info@collectiefkapitaal.nl

Bestuur
Astrid Oosenbrug
Aris van Veldhuisen
Chris Keulemans (afgetreden per ‘26)
Patrick van der Hijden (aangetreden per ‘26)

Fotografie
Marieke Wijntjes (Rotterdam en
De Bestaansbalans bijeenkomsten)
David Jagersma (Arnhem)
Letras (Utrecht)

©2026, Stichting Collectief Kapitaal
Aan de inhoud van deze uitgave kunnen geen rechten
worden ontleend. Niets uit deze uitgave mag worden
gereproduceerd, in welke vorm dan ook, zonder uitdruk-
kelijke toestemming van Stichting Collectief Kapitaal.

Deze uitgave is met de grootst mogelijke zorgvuldig-
heid samengesteld. Stichting Collectief Kapitaal stelt
zich niet aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg
van eventuele onjuistheden en/of onvolledigheden in
deze uitgave. Auteurs- en beeldrechten voor individuele
elementen uit deze uitgave liggen bij de desbetreffende
auteurs, ontwerpers, fotografen en andere medewer-
kers.

Al zes jaar zet Collectief Kapitaal zich in voor sociale rechtvaardigheid. Het is onze missie om structuren van ongelijkheid te door-
breken zodat ieder mens waardig kan bestaan.

Dank aan iedereen die daar aan heeft bijgedragen. Collectief Kapitaal zou niet bestaan zonder de steun van onze partners en dona-
teurs: mensen en organisaties die zich samen met ons inzetten voor een eerlijkere wereld. Naast de vele donaties van particulieren
ontvingen we de afgelopen jaren op structurele basis steun van: *Kansfonds, Postcode Loterij Buurtfonds, Dioraphte, FNO Zorg voor
kansen en Adessium Foundation.*

We kijken ernaar uit om ook de komende jaren weer samen het verschil te gaan maken.

Wil je meer weten of bijdragen aan Collectief Kapitaal? Ga naar www.collectiefkapitaal.nl, volg ons op social media of abonneer je op
onze nieuwsbrief.

Collectief Kapitaal

Inhoudsopgave

→	Hoofdstuk 1 Algemene informatie	6
→	Hoofdstuk 2 Collectief Kapitaal in 2025	12
→	Hoofdstuk 3 2025 in een oog opslag	28
→	Hoofdstuk 4 Organisatie en samenwerking	34
→	Hoofdstuk 5 Financiën	38
→	Hoofdstuk 6 Bestuursverslag	42
→	Hoofdstuk 7 Vooruitblik	44

“Ik heb geleerd dat gemeenschap niet betekent dat je altijd fysiek aanwezig moet zijn of altijd je stem moet laten horen. Soms is het genoeg om te weten dat je erbij hoort. Dat er een plek is waar je stem er mag zijn, ook als je even stil bent.”

“Toch voel ik me steeds meer thuis in deze kring, gewoon, samen, onder de paraplu.”

“Ik heb mij veilig genoeg gevoeld bij jullie en bij het Collectief, om te kunnen zeggen dat het niet meer ging. Dat het mij te veel werd. Dat ik mijn zachte, kwetsbare kant kon laten zien en met liefde werd opgevangen. Zomaar, zonder daar iets voor te moeten doen. Dat ik niet schuldig ben. Maar dat ik gewaardeerd ben, dat ik erbij hoor.”

Voorwoord

Drie stemmen van mensen uit drie verschillende reisgezelschappen van Collectief Kapitaal. Drie ervaringen waarin iets zichtbaar wordt dat in onze samenleving niet vanzelfsprekend is: kunnen verschijnen als mens zonder dat je jezelf geweld hoeft aan te doen.

Wat in deze ontmoetingen ontstaat, raakt aan een grotere vraag: wat hebben mensen eigenlijk nodig om mens te kunnen zijn? En daarmee raakt het ook aan een bredere politieke vraag: wat voor een samenleving maakt dat mogelijk?

Het zijn vragen zo groot dat ze ons stil kunnen maken. En tegelijk zo wezenlijk dat filosofen door de eeuwen heen steeds opnieuw betekenis hebben geprobeerd te geven aan wat het betekent om mens te zijn.

Ondanks de veelheid aan antwoorden keert één inzicht steeds terug: mens-zijn bestaat niet in afzondering. Je kunt biologisch gezien wel een mens zijn, maar daarmee is nog niet gezegd wat het betekent om mens te worden en als mens te leven. Die betekenis ontstaat pas in verhouding tot anderen en tot de wereld waarin we samen bestaan.

Aristoteles noemt de mens een sociaal wezen (Politica, I.2, 1253a): iemand die pas tot zijn recht komt in gemeenschap. Hannah Arendt stelt dat mens-zijn ontstaat waar we kunnen verschijnen “in de aanwezigheid van anderen” (The Human Condition, 1958).

Judith Butler zet een cruciale stap verder. Zelfs het feit dat iemand leeft, dat iemand biologisch mens is, biedt geen garantie om ook als mens erkend te worden. Samenlevingen bepalen voortdurend welke levens zichtbaar, beschermwaardig en betreu-

renswaardig zijn en welke nauwelijks meetellen. In haar woorden: “not all lives are grievable” (Frames of War, 2009). Daarmee draait Butler de redenering om: mens-zijn is niet alleen iets wat je bent, maar ook iets wat je moet worden toegestaan. Wat deze denklijnen blootleggen, is dat mens-zijn geen gegeven is, maar iets dat mogelijk wordt gemaakt, of juist wordt ontzegd, door andere mensen en de structuren waarin we leven. Het is geen vaststaand feit, maar een relationele en politieke conditie: het hangt af van de ruimte die iemand krijgt om te bestaan, te handelen en gezien te worden.

Die fundamentele conditie van bestaan vatten wij samen in het begrip waardigheid. Collectief Kapitaal bouwt aan praktijken waarin ieder mens waardig kan bestaan. We openen nieuwe mogelijkheden, we dragen samen alternatieven aan en we delen al onze inzichten met iedereen die daar geïnteresseerd in is.

Tegelijk zien we hoe tal van structuren van ongelijkheid ingrijpen in het dagelijks leven van mensen en juist die voorwaarden voor waardig leven aantasten. Waardigheid is geen abstract ideaal. Zij krijgt vorm in het alledaagse: in de vraag of je serieus wordt genomen, of je zonder vernedering door het leven kunt bewegen, of je stem gewicht krijgt. Zij schuilt in de mogelijkheid om richting te geven aan je eigen bestaan en niet voortdurend afhankelijk te zijn van de willekeur of macht van anderen. Waardigheid kent daarmee zowel een existentiële als een relationele dimensie: het gaat over hoe iemand zichzelf kan ervaren én over de manier waarop iemand door anderen wordt gezien en behandeld. Uiteindelijk gaat waardigheid over de voorwaarden waaronder iemand kan verschijnen en bestaan als volwaardig mens.

Omdat waardigheid mede gevormd wordt in sociale en institutionele verhoudingen, reikt ongelijkheid verder dan inkomen of bezit alleen. Ongelijkheid gaat ook over erkenning, vertegenwoordiging en zeggenschap.

In het afgelopen jaar zagen we telkens opnieuw hoe belangrijk financiële ruimte daar-in is. Geld kan directe druk wegnemen en nieuwe handelingsruimte openen. Maar we zagen ook dat verandering niet ophoudt bij inkomen alleen. Steeds opnieuw kwamen we situaties tegen waarin juist de sociale, culturele en relationele voorwaarden van een waardig bestaan onder druk stonden of juist begonnen te verschuiven.

In reisgezelschappen, publieksbijeenkomsten, 1-op-1 gesprekken en gezamenlijke experimenten onderzochten we wat er mogelijk wordt wanneer mensen elkaar niet alleen ondersteunen, maar elkaar kunnen ontmoeten als gelijken. Wanneer ruimte ontstaat voor twijfel, kwetsbaarheid, conflict, nieuwsgierigheid en wederzijdse afhankelijkheid. Juist daar, in die alledaagse ontmoetingen, wordt zichtbaar hoe waardigheid niet alleen beschermd, maar ook gezamenlijk opgebouwd kan worden.

2025 was voor Collectief Kapitaal ook een kanteljaar. Een jaar waarin we niet alleen verder bouwden aan onze missie, maar ook kritisch keken naar de vorm waarin we dat deden. Na jaren van groei kozen we bewust voor verdieping. Dit jaarverslag neemt je mee in onze praktijk. De dilemma’s, de ontmoetingen, de lessen die we leerden, de spanningen die we niet uit de weg zijn gegaan en alle momenten waarop iets verschoof.

Veel leesplezier gewenst!

Denise Harleman
oprichter Collectief Kapitaal



1.1 Missie en doelstelling

Collectief Kapitaal werkt aan een samenleving waarin ieder mens waardig kan bestaan.

Wij zien ongelijkheid niet alleen als een verschil in inkomen of bezit, maar als iets dat diep verweven is met de manier waarop onze samenleving is georganiseerd. Economische systemen bepalen wie toegang heeft tot middelen. Institutionele regels bepalen onder welke voorwaarden mensen ondersteuning, ruimte of zekerheid krijgen. Culturele normen bepalen wie als geloofwaardig, zelfstandig of waardevol wordt gezien. In alledaagse interacties worden die structuren voortdurend herhaald: in wie 'schuld' heeft, wie dankbaar moet zijn, wie zich voortdurend moet verantwoorden, wie mag spreken en wie zijn plaats moet kennen.

Ongelijkheid is daarmee niet alleen materieel, maar ook relationeel en epistemisch. Zij beïnvloedt niet alleen wie toegang heeft tot geld, werk of zekerheid, maar ook wiens ervaringen serieus worden genomen, wie invloed heeft op besluitvorming en wie betekenis mag geven aan maatschappelijke problemen én oplossingen.

Collectief Kapitaal wil die structuren niet alleen bekritisieren, maar ook actief doorbreken. Daarom verkennen en realiseren we nieuwe manieren van samenleven waarin o.a. macht, werk, inkomen, zeggenschap, erkenning, afhankelijkheid en ruimte anders tot elkaar en tot mensen worden geplaatst.

De reisgezelschappen vormen daarin het fundament van onze aanpak. Een reisgezelschap bestaat uit mensen met uiteenlopende levenservaringen, leeftijden, achtergronden en (maatschappelijke) posities die gedurende minimaal vijftien maanden met elkaar optrekken rondom een gedeelde onderzoeksvraag. Een deel van de groep ontvangt financiële steun in de vorm van een schenking of bufferbudget. Deelnemers zijn op verschillende manieren verbonden aan het vraagstuk dat centraal staat: als ervaringsdrager, professional, maker, inwoner, sociaal werker, beleidsmaker of omstander.

Wij zien ongelijkheid niet alleen als een verschil in inkomen of bezit, maar als iets dat diep verweven is met de manier waarop onze samenleving is georganiseerd.

Binnen een reisgezelschap onderzoeken we niet alleen 'het maatschappelijke probleem', maar ook de onderliggende patronen en verhoudingen waarin die problemen ontstaan en blijven bestaan. Daarbij verschuiven we de aandacht van het individu naar de interactie tussen mensen: van "wat is er mis met iemand?" naar "wat gebeurt er tussen mensen, systemen en verwachtingen?". We werken vanuit de overtuiging dat ongelijkheid zich juist in relaties reproduceert en daar dus ook kan verschuiven.

De reisgezelschappen combineren systemisch onderzoek, collectieve betekenisvorming en artistieke verbeelding. Reisgenoten formuleren samen de onderzoeksvraag, ontwikkelen gezamenlijke

spelregels en onderzoeken gedurende de reis hoe maatschappelijke spanningen zichtbaar worden in hun eigen ervaringen en interacties. Kunstenaars spelen hierin regelmatig een rol, door nieuwe perspectieven voorstelbaar te maken en ervaringen om te zetten in beelden, verhalen, rituelen of andere collectieve expressievormen.

De inzichten uit deze trajecten blijven niet binnen de groep. Collectief Kapitaal vertaalt ervaringen en onderzoek naar publieke gesprekken, concrete acties, beleidsaanpassingen, herverdelingspraktijken en nieuwe maatschappelijke voorstellen. Zo bouwen we niet alleen aan tijdelijke ontmoetingen, maar aan duurzame verschuivingen in hoe mensen samenleven, verantwoordelijkheid dragen en betekenis geven aan waardigheid en ongelijkheid.

1.2 Werkwijze

Starten met een vraag en wens tot verandering

Elk project van Collectief Kapitaal ontstaat vanuit een concreet maatschappelijk vraagstuk in relatie tot waardigheid en ongelijkheid. Dat kan een ervaring uit onze praktijk zijn, een inzicht uit een eerder traject of een actuele gebeurtenis waar wij op inhaken. We bouwen voort op wat we onderweg tegenkomen: spanningen die zichtbaar worden, vragen die blijven terugkeren en obstakels die mensen beperken in hun mogelijkheden om waardig te leven.

Hoewel het initiatief voor nieuwe projecten vaak bij Collectief Kapitaal ligt, ontstaan steeds meer trajecten in samenwerking met andere organisaties, makers, onderzoekers en gemeenschappen. Juist in die samenwerkingen zoeken we gezamenlijk naar nieuwe mogelijkheden, nieuwe verhoudingen en nieuwe praktijken die recht doen aan menselijke waardigheid. Voorbeelden van dit soort samenwerkingen zijn de Bestaansbalans, maar ook ons reisgezelschap in samenwerking met Team Toekomst en BuurTalent.

Vergezichten verkennen

Vanuit de vraag die centraal staat, onderzoeken we eerst op welke lagen nieuwe mogelijkheden nodig én mogelijk zijn. We kiezen daarbij niet alleen een vorm om onderzoek te doen; de vorm is zelf al een eerste voorstel voor hoe het anders kan. Een pilot, een reisgezelschap, een bufferbudget, een opleidingstraject of een artistiek proces zijn dus niet alleen middelen om kennis op te halen. Het zijn manieren om een andere werkelijkheid tijdelijk open te zetten en te onderzoeken wat er dan gebeurt.

Daarmee onderzoeken we niet alleen wat er juridisch of beleidsmatig nodig is, maar ook wat zo'n verandering betekent in het dagelijks leven van mensen.

In De Bestaansbalans onderzoeken we hoe een waardige bijstand eruit kan zien. Dat doen we op meerdere niveaus tegelijk. Via lobby maakten we ons hard voor nieuwe wetgeving. Tegelijkertijd gaven we samen met de gemeente Utrecht een pilot vorm die vooruitloopt op die wetgeving. Daarmee onderzoeken we niet alleen wat

er juridisch of beleidsmatig nodig is, maar ook wat zo'n verandering betekent in het dagelijks leven van mensen: geeft een bufferbudget meer rust, grip en voorspelbaarheid? Waar lopen inwoners, uitvoerders en systemen tegenaan? En welke voorwaarden zijn nodig om bijstand niet alleen financieel zekerder, maar ook waardiger te maken?

Ook in het reisgezelschap dat we organiseren met Team Toekomst begint het onderzoek niet bij een gesprek alleen, maar bij een concrete opening. Daar staat de vraag centraal wat alleenstaande moeders nodig hebben om te kunnen dromen voorbij de plek die de maatschappij aan hen heeft toebedeeld. Vanuit die vraag creëren we meteen nieuwe mogelijkheden: vrouwen krijgen bijvoorbeeld financiële ruimte om een opleiding te volgen en hun schooldag mogelijk te maken. Het reisgezelschap onderzoekt vervolgens wat er gebeurt wanneer dromen niet alleen worden uitgesproken, maar ook daadwerkelijk ondersteund worden. Welke rol spelen vriendschap, getuige zijn, tijd, geld en erkenning in het najagen van een toekomst die eerder buiten bereik leek?

Meerstemmige ontmoeting via reisgezelschappen

Het reisgezelschap vormt vervolgens de plek waar die nieuwe mogelijkheden gezamenlijk worden onderzocht, bevraagd en verder ontwikkeld. Deze gezelschappen bestaan uit mensen met heel verschillende levens en maatschappelijke posities. Mensen die allemaal op een bepaalde manier vastzitten aan het vraagstuk, als inwoner van een stad, als ervaringsdrager, als professional of anders betrokken. Reisgenoten bouwen vanuit hun ervaringen voort op wat al in gang is gezet, verdiepen de praktijk en maken zichtbaar wat werkt, schuurt of nog ontbreekt. Zo ontstaat verandering niet alleen vanuit theorie of beleid, maar ook vanuit geleefde ervaring, ontmoeting en collectieve verbeelding. Door verschillende perspectieven, ervaringen en belangen werkelijk samen te brengen, ontstaat een meerstemmige ruimte waarin complexe vraagstukken opnieuw kunnen worden bekeken. Daar verschuift het verhaal vaak: van versimpelde beelden over jezelf, de ander of het probleem, naar rijkere en menselijkere verhalen waarin meer werkelijkheid zichtbaar wordt.

Kennis en beweging

De inzichten die uit onze praktijk voortkomen, maken we zichtbaar en overdraagbaar. We vertalen onze ervaringen naar publicaties, trainingen en samenwerkingen met overheden, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen. Zo verbinden we wat in de praktijk ontstaat aan bredere maatschappelijke en institutionele verandering.

In die zin bestaat Collectief Kapitaal voor iedereen die betrokken is bij het vraagstuk van ongelijkheid en waardigheid. Als ervaringsdrager, professional, inwoner, onderzoeker, buur, vriend, of bondgenoot.

1.3 Voor wie en met wie

Collectief Kapitaal werkt in het bijzonder voor mensen voor wie waardig bestaan in het geding is. Mensen die niet alleen te maken hebben met een tekort aan geld of bestaanszekerheid, maar ook met schaamte, wantrouwen, uitputting, beperkte keuzevrijheid of het gevoel voortdurend te moeten schipperen om rond te komen. Mensen die op hun werk, in contact met instituties, in hun wijk of waar dan ook telkens ervaren dat zij zich moeten aanpassen, bewijzen of klein maken. Juist hun ervaringen bevatten onmisbare kennis over waar systemen tekortschieten, waar normen geweld aan doen en wat een menswaardiger samenleving vraagt.

Maar Collectief Kapitaal bestaat óók voor mensen die voelen dat het huidige systeem hen vervreemdt van anderen. Voor mensen die niet willen accepteren dat solidariteit alleen nog via instituties verloopt. Voor mensen die verlangen naar andere manieren van samenleven voorbij structuren van ongelijkheid.

In die zin bestaat Collectief Kapitaal voor iedereen die betrokken is bij het vraagstuk van ongelijkheid en waardigheid. Als ervaringsdrager, professional, inwoner, onderzoeker, buur, vriend, of bondgenoot.



Bestaansbalans publieksbijeenkomst 'hoe samen strijd'



2.1 Praktijken van verandering

In 2025 bouwde Collectief Kapitaal verder aan praktijken waarin mogelijkheden voor een waardig bestaan niet alleen worden besproken, maar ook gezamenlijk worden onderzocht, geoefend en in praktijk gebracht.

De projecten van dit jaar volgden telkens dezelfde beweging. We begonnen bij een maatschappelijk vraagstuk of een concrete ervaring uit onze praktijk. Vervolgens onderzochten we welke nieuwe mogelijkheden nodig waren om dat vraagstuk open te breken: soms via financiële herverdeling, soms via nieuwe wetgeving, soms via collectieve ontmoeting of artistieke verbeelding. In reisgezelschappen onderzochten deelnemers vervolgens hoe die nieuwe mogelijkheden uitwerken in het dagelijks leven, welke spanningen zichtbaar worden en wat dat vraagt van mensen, systemen en onderlinge relaties. De inzichten die daaruit voortkwamen, vertaalden we naar publieke gesprekken, kennisdeling, onderzoek en nieuwe maatschappelijke voorstellen. Dit hoofdstuk laat zien hoe die werkwijze er in 2025 concreet uitzag en welke stappen van verandering we hebben gezet.

Reisgezelschappen 2025

In 2025 organiseerden we reisgezelschappen in Amsterdam, Utrecht, Rotterdam en Arnhem. In totaal trokken 52 mensen gedurende vijftien maanden met elkaar op en ontvingen 26 deelnemers een schenking van €1.000 per maand. Via deze trajecten verdeelden we €312.000 onder mensen die op of onder het bestaansminimum leven.

De reisgezelschappen volgden de werkwijze die kenmerkend is voor Collectief Kapitaal: starten vanuit een vraag of verlangen, nieuwe mogelijkheden verkennen, die mogelijkheden onderzoeken in meerstemmige ontmoeting, en de inzichten vervolgens delen met de wereld.

Starten met een vraag en wens tot verandering

Elk reisgezelschap begon vanuit een eigen vraagstuk. Het samenspel van stad, wijk, timing, groepsdynamiek en de levenslijnen van mensen maakte dat in iedere stad een andere laag van ongelijkheid zichtbaar werd.

In Rotterdam stond de vraag centraal hoe ongelijkheid zich reproduceert in relationele ruimte: in wie spreekt, wie ruimte inneemt, wie zorgt en wie vooral moet dragen. In Utrecht vertrok het reisgezelschap vanuit de filosofie van Ubuntu: ik ben omdat wij zijn. Daar onderzochten reisgenoten de verhouding tussen het 'ik' en het 'wij', onder meer via vragen over wortels, afhankelijkheid en ongelijkwaardige kwetsbaarheid. In Amsterdam draaide het om de vraag welke voorwaarden gemeenschap nodig heeft. Juist omdat aanwezigheid zich daar als vraagstuk aandiende, werd zichtbaar dat onderdeel zijn van een groep verschillende vormen kan aannemen. In Arnhem kwam hiërarchie als rode draad naar voren: hoe mensen

Zo begon ieder reisgezelschap met een eigen ingang, maar telkens met dezelfde onderliggende vraag: welke voorwaarden zijn nodig om elkaars waardig bestaan mogelijk te maken?

Hoe kan ongelijkheid ook praktisch herschikt worden? In de manier waarop mensen samen ruimte maken, gebruiken en dragen.

Vergezichten verkennen

boven en onder elkaar geplaatst worden, hoe dat oude pijn activeert en hoe zulke patronen kunnen worden doorbroken richting meer gelijkwaardigheid. Zo begon ieder reisgezelschap met een eigen ingang, maar telkens met dezelfde onderliggende vraag: welke voorwaarden zijn nodig om elkaars waardig bestaan mogelijk te maken?

Binnen elk reisgezelschap onderzochten we welke nieuwe mogelijkheden nodig waren om het vraagstuk open te breken. Dat ging niet alleen over geld, maar ook over ruimte, tijd, taal, zorg, aanwezigheid, zeggenschap en erkenning.

De schenking bood financiële ademruimte, maar was nooit het enige antwoord. Zij maakte zichtbaar wat geld organiseert: tijd om vooruit te kijken, rust om keuzes te maken, ruimte om te herstellen, en soms de mogelijkheid om opnieuw richting te geven aan het eigen leven. Tegelijk onderzochten reisgenoten wat er nodig is om die ruimte ook relationeel te dragen.

- Hoe kun je geven en ontvangen zonder dat de één helper wordt en de ander hulpvrager?
- Hoe kun je afhankelijk zijn zonder waardigheid te verliezen?
- Hoe kun je gemeenschap vormen zonder dat iedereen op dezelfde manier aanwezig hoeft te zijn?

In die vragen lag het vergezicht besloten: een samenleving waarin bestaanszekerheid niet alleen betekent dat er genoeg inkomen is, maar ook dat mensen kunnen deelnemen, bijdragen, vragen, rusten, spreken, zwijgen en verschijnen op een manier die hun waardigheid intact laat.

Meerstemmige ontmoeting als onderzoek

De reisgezelschappen werden de plek waar deze vragen niet alleen besproken, maar ook geleefd werden. In de ontmoetingen werd zichtbaar hoe ongelijkheid zich niet alleen langs economische lijnen voltrekt, maar ook in patronen van spreken en zwijgen, geven en ontvangen, zorgen en verzorgd worden.

Een belangrijk inzicht was dat wederkerigheid niet vanzelf ontstaat. In verschillende groepen werd zichtbaar dat mensen die een schenking ontvingen vaker hun kwetsbaarheid deelden dan mensen die geld of tijd deelden. De laatste groep stelde zich eerder luisterend, zorgend of analyserend op. Daardoor ontstond opnieuw een ongelijk patroon: de één verscheen met levenspijn, de ander met reflectie of goede bedoelingen.

Later in het jaar konden groepen dit patroon samen zien en bevragen. Ze bewogen van de neiging om kwetsbaarheid direct op

te vangen, troosten, bewonderen, oplossen, naar het oefenen van uithoudingsvermogen. Aanwezig blijven bij ongemak en onmacht werd zelf onderdeel van het onderzoek. Daar werd zichtbaar dat ongelijkheid ook schuilt in hoe we kwetsbaarheid verdelen. Wie vaak luistert, werd uitgenodigd om ook zelf te verschijnen. Wie vaak deelt, kon vragen: wat gebeurt er eigenlijk bij jou als ik dit vertel? Een reisgenoot vatte die beweging treffend samen: we waren het meest gelijk toen we onze ongelijkheid erkenden.

Ook rondom gemeenschap ontstond een verdiepend inzicht. Warme waarden bleken niet genoeg. Veel groepen voelden verbondenheid, maar worstelden met aanwezigheid, continuïteit en gedeelde verantwoordelijkheid. Een lege stoel aan tafel kon symbool worden voor hoe kwetsbaar gemeenschap is wanneer levens zwaar zijn, ritmes ontbreken of zorgen zich opstapelen. Tegelijk leerden we dat klassieke ideeën over betrokkenheid vaak zelf normatief zijn: op tijd zijn, structureel aanwezig zijn, vooruit plannen, actief bijdragen. Mensen in rouw, zorgdruk, geldstress of onzeker werk kunnen betrokken zijn zonder altijd zichtbaar aanwezig te zijn. Rechtvaardige participatie betekent dus niet dat iedereen hetzelfde doet, maar dat verschillende vormen van meedoen worden herkend en gewaardeerd.

Die erkenning ging niet alleen over aan- of afwezigheid, maar ook over vorm. In één reisgezelschap werd zichtbaar dat bijeenkomsten zich sneller vormden naar één deel van de groep: talig, abstract, reflectief. Wat voor de één een comfortzone was, was voor de ander een oefening op andermans terrein. Toen dat eenmaal zichtbaar werd, ontstond ruimte om van terrein te wisselen. Ook wandelen, bakken, maken of samen iets doen bleken manieren om te leren over waardig samenleven.

De Utrechters ontdekten: het ‘wij’ bestaat, wanneer iedereen echt verschijnt. Die laatste avond werd daarmee een versteviging van de relaties tussen mensen die elkaar blijven ontmoeten.

Nieuwe mogelijkheden

De inzichten uit de reisgezelschappen bleven niet alleen in gesprekken bestaan. In iedere stad kregen ze een vorm: als plek, ritueel, document, film, bijeenkomst of gebaar. Juist daarin wordt zichtbaar hoe nieuwe mogelijkheden zich kunnen vormen.

In Rotterdam groeide uit het reisgezelschap het initiatief voor een gezamenlijke moestuin. Ook blijven reisgenoten wijkdiners organiseren, waaronder een diner in maart 2026 in samenwerking met de Dolle Mina's. Deze initiatieven sluiten aan bij de vraag die in Rotterdam centraal stond:

- Hoe reproduceert ongelijkheid zich in relationele ruimte, en hoe kan die ruimte anders worden ingericht?



Bestaansbalans publieksbijeenkomst
'hoe (on)waardigheid voelt'

Een moestuin of wijkdiner is dan niet zomaar een activiteit, maar een oefenplek voor andere verhoudingen. Wie nodigt uit? Wie voelt zich eigenaar? Wie zorgt voor de plek, het eten, de sfeer, het gesprek? Wie schuift aan, wie organiseert mee, wie bepaalt wat er gebeurt?

Juist in zulke alledaagse situaties wordt zichtbaar hoe relationele ruimte verdeeld is. Sommige mensen zijn gewend ruimte in te nemen, anderen hebben geleerd zich aan te passen, te wachten of vooral te zorgen. Door samen een tuin of diner te dragen, kunnen die patronen worden onderzocht en verschoven. Mensen verschijnen niet vastgezet in één rol, geveer, ontvanger, helper, hulpvrager, maar kunnen elkaar tegenkomen als buur, maker, organisator, gast, kok, gesprekspartner of mede-eigenaar van een gedeelde plek. Zo onderzoekt Rotterdam hoe ongelijkheid niet alleen besproken, maar ook praktisch herschikt kan worden in de manier waarop mensen samen ruimte maken, gebruiken en dragen.

In Utrecht kreeg het gebaar een eigen ritme. Halverwege het jaar organiseerden zij een grote bijeenkomst in de Paraplu. Met behulp van terugspeeltheater maakten zij voelbaar wat het betekent om onderdeel te zijn van een reisgezelschap. Zo vertaalden hun onderzoek naar Ubuntu zich naar een vorm waarin anderen konden meekijken, meeluisteren en meepraten.

De reis werd afgesloten met een zacht gebaar: een bijeenkomst alleen voor de reisgenoten. In het verlangen om een 'wij' te vormen, merkten zij dat kwetsbaarheid soms verborgen bleef. De Ubuntu-filosofie kreeg die avond een diepere betekenis tussen mensen. Iedereen vertelde hoe die zich binnen het 'wij' had gevoeld, welke verlangens er leefden richting anderen en wat ze voor anderen wilden betekenen. De Utrechtse ontdekten: het 'wij' bestaat, wanneer iedereen echt verschijnt. Die laatste avond werd daarmee niet alleen een afsluiting, maar ook een versteviging van de relaties tussen mensen die elkaar blijven ontmoeten.

Het Amsterdamse reisgezelschap legde ervaringen vast in een brievenboek. In persoonlijke correspondentie reflecteerden reisgenoten op geven en ontvangen, gemeenschap, aanwezigheid en ongelijkheid. Dat brievenboek is meer dan documentatie. Het is een vorm van kennisdeling die past bij wat Amsterdam leerde: dat gemeenschap niet alleen bestaat uit fysieke aanwezigheid, maar ook uit weten dat je stem ergens mag zijn en op verschillende manieren kan klinken. De brieven maken zichtbaar dat ook twijfel, gemis, verlangen, schaamte, dankbaarheid en ongemak kennis dragen. Daarmee wordt het brievenboek een bron voor toekomstige reisgezelschappen én voor bredere publieksgroepen die willen begrijpen wat gemeenschapsvorming werkelijk vraagt.

In Arnhem leidde het reisgezelschap tot tastbare vormen die voortkwamen uit hun onderzoek naar hiërarchie en waardigheid. De 'zachte boom', een groeiend netwerk van kaartjes met woorden van zorg, erkenning en bemoediging, gaf een ander antwoord op de ervaring dat mensen boven of onder elkaar geplaatst worden. Waar hiërarchie mensen vastzet, reikte de zachte boom woorden aan die mensen juist ondersteunen om te blijven staan. Daarmee werd zorg niet iets dat van boven naar beneden beweegt, maar iets dat tussen mensen kan circuleren.

Materieel:	doordat geld wordt gedeeld en financiële ademruimte ontstaat.
Relationeel:	doordat patronen van geven en ontvangen, spreken en zwijgen, zorgen en verzorgd worden zichtbaar worden en kunnen verschuiven.
Epistemisch:	doordat ervaringskennis niet alleen wordt opgehaald, maar zelf richting geeft aan wat het vraagstuk is en waar oplossingen gezocht moeten worden.
Cultureel:	doordat nieuwe verhalen, beelden, rituelen en plekken ontstaan die voorstelbaar maken dat samenleven anders kan.

Wat deze reisgezelschappen openen

Samen laten deze uitkomsten zien dat reisgezelschappen niet eindigen bij ontmoeting alleen. Ze openen nieuwe mogelijkheden op verschillende lagen tegelijk.

Daarmee zijn de moestuin, wijkdiners, film, terugspeeltheater, brieven en zachte boom geen bijproducten van de reisgezelschappen. Ze zijn precies de plekken waar de onderzochte mogelijkheden vorm krijgen. Ze laten zien hoe waardigheid niet alleen beschermd hoeft te worden, maar ook gezamenlijk kan worden opgebouwd: in woorden, in tijd, in aandacht, in gedeelde ruimte en in praktijken die blijven doorwerken nadat het reisgezelschap formeel is afgerond.

2.2 Bestaansbalans 2025

Starten met een vraag en wens tot verandering

Naast de reisgezelschappen voerde Collectief Kapitaal in 2025 samen met de gemeente Utrecht de eerste fase van het project *De Bestaansbalans* uit. Dit project richt zich op een groep die in het huidige systeem structureel tussen wal en schip valt: mensen in de bijstand die parttime werken en te maken hebben met wisselende inkomsten per maand en directe verrekeningen.

De Bestaansbalans is gestart vanuit een concreet probleem in het huidige bijstandssysteem. Mensen die vanuit de bijstand parttime werken met wisselende uren per maand, krijgen te maken met verrekeningen tussen hun loon en uitkering. In principe wordt verdiend inkomen in mindering gebracht op de uitkering. Dat klinkt logisch op papier, maar werkt in de praktijk vaak ingewikkeld en geeft veel onzekerheid.

Systeemverandering bleek daarmee niet alleen een kwestie van een goed idee of nieuw beleid, maar ook van uitvoering.

De gemeente Utrecht werkt met een systeem waarin inkomen uit werk vooraf wordt ingeschat om grote terugvorderingen en plot-

selinge inkomensdalingen zoveel mogelijk te voorkomen. Tegelijkertijd maakt die werkwijze het voor inwoners moeilijk om de berekening tussen gewerkte uren, verdiend inkomen en de uiteindelijke uitkering nog te snappen.

In veel andere gemeenten wordt het daadwerkelijke inkomen achteraf verrekend. Ook dat brengt onzekerheid met zich mee: mensen ontvangen eerst meer inkomen, maar kunnen later geconfronteerd worden met inhoudingen of terugvorderingen. In beide gevallen geldt dat het systeem weinig voorspelbaarheid biedt. Juist voor mensen met wisselende uren of oproepwerk maakt dat werken financieel onzeker. Extra werken leidt niet vanzelfsprekend tot meer bestedingsruimte en kan tijdelijk zelfs tot minder zekerheid leiden.

Daarom stond in *De Bestaansbalans* de vraag centraal: hoe kan een waardige bijstand eruitzien voor mensen die werken naast hun uitkering? En concreter: wat gebeurt er als we onzekerheid niet bij mensen laten liggen, maar proberen te dempen in het systeem zelf?

Vergezichten verkennen

Vanuit die vraag onderzochten we op welke lagen verandering nodig en mogelijk was. Een belangrijk vergezicht was het bufferbudget. Dankzij een grootschalige crowdfundingcampagne, waarbij meer dan duizend donateurs samen €350.000 ophaalden, konden we een bufferregeling van €1.000 per deelnemer realiseren. Waar we in eerste instantie hoopten op een pilot met 100 personen, bleek de campagne zo succesvol dat we voldoende middelen hadden voor alle 350 Utrechters die naast de bijstand werken in deeltijd met wisselende uren per maand.

De buffer is bedoeld om schommelingen in inkomsten op te vangen, zodat mensen niet direct worden geconfronteerd met de gevolgen van verrekeningen op hun uitkering. Het idee is eenvoudig: als onzekerheid wordt gedempt, kan er meer ruimte ontstaan. Ruimte om te werken zonder directe angst voor financiële terugval. Ruimte om keuzes te maken zonder voortdurende stress over terugvorderingen. En ruimte om iets minder afhankelijk te zijn van de grilligheid van het systeem.

Tegelijkertijd liep *De Bestaansbalans* vooruit op landelijke wetgeving. Het bufferbudget is inmiddels opgenomen in nieuwe wetgeving, maar landelijke implementatie staat pas vanaf 2027 gepland. In Utrecht onderzochten we dus alvast wat zo’n verandering in de praktijk vraagt. Niet alleen juridisch of financieel, maar ook organisatorisch, relationeel en communicatief.

Meerstemmige ontmoeting via reisgezelschap en onderzoek

Omdat een waardige bijstand niet alleen vraagt om voldoende en voorspelbaar inkomen, onderzoeken we in *De Bestaansbalans* hoe het bufferbudget in de praktijk wordt ervaren. We kijken of het financiële onzekerheid dempt en mensen meer grip geeft. Maar we onderzoeken ook wat het doet in de verhouding tussen inwoner en

Wie bepaalt de agenda? Wie begrijpt de informatie meteen, en wie niet? Wie voelt zich vrij om vragen te stellen?



Reisgezelschap Rotterdam
Collectief Kapitaal

overheid, tussen werken en afhankelijk zijn, tussen steun ontvangen en je waardigheid behouden.

Dat onderzoek gebeurt via een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek, publieksbijeenkomsten, ‘thee en taart’-momenten en de opbouw van een reisgezelschap. In die verschillende vormen ontmoeten deelnemers, onderzoekers, beleidsmakers en uitvoerders elkaar rondom de vraag: wat gebeurt er wanneer je onzekerheid niet langer bij mensen zelf neerlegt, maar probeert op te vangen in het systeem? En welke voorwaarden zijn dan nodig om bijstand niet alleen financieel betrouwbaarder, maar ook waardiger te maken?

Juist in die ontmoetingen werd zichtbaar dat bestaande ongelijkheden ook binnen het project zelf doorwerken. Mensen met bijstandservaring stappen een ruimte binnen waar anderen vaak de taal, procedures en spelregels beter kennen. Dat vraagt om voortdurende aandacht voor de voorwaarden van deelname. Wie bepaalt de agenda? Wie begrijpt de informatie meteen, en wie niet? Wie voelt zich vrij om vragen te stellen? Wie spreekt gemakkelijk met beleidsmakers of onderzoekers, en voor wie is zo’n ontmoeting beladen?

Ook in de uitvoering kwamen deze vragen scherp naar voren. Deelnemers konden alleen meedoen na het ondertekenen van een ‘verklaring van geen bezwaar’, terwijl het vertrouwen in overheidsinstanties bij veel mensen onder druk staat. Dat maakte deelname niet vanzelfsprekend. Door persoonlijke communicatie, fysieke aanwezigheid en directe toelichting groeide het aantal deelnemers. Tegelijk zijn we er niet volledig in geslaagd om de informatie over het bufferbudget helder genoeg aan inwoners uit te leggen. Gedurende de uitvoering liepen we daar meerdere keren tegenaan. Dat vraagt in 2026 om bijsturing.

Het reisgezelschap verdiept deze vragen vanuit geleefde ervaring. Daar onderzoeken deelnemers niet alleen of het bufferbudget helpt om financiële schommelingen op te vangen, maar ook hoe bijstand doorwerkt tussen mensen: in vertrouwen, schaamte, afhankelijkheid, zeggenschap en de manier waarop iemand zich gezien of beoordeeld voelt. Zo wordt *De Bestaansbalans* niet alleen een onderzoek naar een financiële regeling, maar ook naar de relationele voorwaarden waaronder waardigheid rondom bijstand mogelijk wordt.

Ook voor de samenwerking tussen Collectief Kapitaal en de gemeente Utrecht was *De Bestaansbalans* een leerproces. Vooruitlopen op landelijke wetgeving betekende dat er nieuwe werkwijzen moesten worden ontwikkeld rond juridische grondslagen, gegevensdeling, financiële verwerking en verantwoording. Systeemverandering bleek daarmee niet alleen een kwestie van een goed idee of nieuw beleid, maar ook van uitvoering: van formulieren, brieven, systemen, contactmomenten, vertrouwen en de bereidheid om onderweg te leren.

Waar staan we eind 2025?

Eind 2025 tekenden 221 inwoners om deel te nemen aan de buffer-regeling. Daarmee werd *De Bestaansbalans* daadwerkelijk operati-oneel. In februari 2026 stroomt een tweede groep deelnemers in.

- Eind 2025 staat *De Bestaansbalans* stevig als pilot;
- 221 deelnemers zijn gestart met de bufferregeling;
- een tweede groep van circa 103 deelnemers volgt begin 2026;
- het kwalitatieve en kwantitatieve onderzoek is gestart;
- het reisgezelschap rondom *De Bestaansbalans* is in opbouw.
- Tegelijk bevindt het project zich nadrukkelijk nog in een le-rende fase. De regeling werkt, maar de praktijk laat ook zien waar het schuurt: in communicatie, vertrouwen, uitvoering, toegang tot informatie en de verhouding tussen inwoners en systemen.

Kennis en beweging

De Bestaansbalans maakt zichtbaar waar het huidige systeem wringt én waar nieuwe mogelijkheden liggen. Een eerste belangrijk inzicht is dat financiële zekerheid niet alleen gaat over de hoogte van het inkomen, maar ook over voorspelbaarheid en grip. Als men-sen niet weten wat zij overhouden, blijft werken onzeker, ook wan-neer zij formeel meer inkomen ontvangen.

Een tweede inzicht is dat autonomie niet vanzelf ontstaat uit onder-steuning. Mensen krijgen pas meer ruimte wanneer de voorwaar-den van die ondersteuning begrijpelijk, betrouwbaar en toegankelijk zijn. Steun kan pas waardig werken als mensen niet voortdurend afhankelijk zijn van onduidelijke regels, wisselende bedragen of in-formatie die moeilijk te begrijpen is.

Een derde inzicht is dat ongelijkheid niet alleen zichtbaar wordt in geld, maar ook in taal, kennis, tijd en invloed. Wie de regels begrijpt, de juiste vragen kan stellen of gewend is om met instituties te spre-ken, staat sterker dan wie dat niet kan. Daarom vraagt een waardige bijstand niet alleen om financiële aanpassing, maar ook om andere vormen van communicatie, ontmoeting en zeggenschap.

Tot slot laat *De Bestaansbalans* zien dat systeemverandering niet alleen in beleid zit. Zij ontstaat ook in uitvoering, contact en hou-ding. In de manier waarop een brief wordt geschreven. In de manier waarop iemand uitleg krijgt. In de vraag of inwoners worden gezien als mensen die iets moeten bewijzen, of als mensen met wie geza-menlijk onderzocht wordt wat werkt. Daarmee is *De Bestaansbalans* precies het soort praktijk dat Col-lectief Kapitaal wil ontwikkelen: een project waarin directe verbe-tering en systeemverandering samenkomen. Door geld anders in te zetten, uitvoering anders te organiseren en ervaringen van inwo-ners serieus te nemen als kennisbron, ontstaan de eerste contouren van een bijstand die niet alleen bestaanszekerheid biedt, maar ook ruimte maakt voor waardigheid.

We worden flexibeler en scherper in focus waardoor we meer kunnen betekenen: als aanjager van een toekomst waarin solidariteit, gelijkwaardigheid en waardigheid centraal staan.

2.3 Kennisatelier en academie

Naast het pionieren in de reisgezelschappen en binnen *De Be-staansbalans* vormen het kennisatelier en de academie een belang-rijk onderdeel van het werk van Collectief Kapitaal.

In het kennisatelier leggen we vast wat we onderweg leren. We ver-zamelen ervaringen, onderzoeken terugkerende patronen en verta-len onze inzichten naar essays, rapportages en andere publicaties. Zo maken we zichtbaar welke kennis uit onze praktijk voortkomt en hoe die kan bijdragen aan bredere gesprekken over waardigheid, ongelijkheid en bestaanszekerheid. In de academie brengen we die kennis opnieuw in beweging. Daar delen we onze inzichten niet alleen via lezingen of presentaties, maar ook via trainingen, werkvormen en samenwerkingen waarin mensen zelf kunnen ervaren wat relationeel werken, waardigheid en solidariteit vragen. Kennis wordt daar niet alleen overgedragen, maar ook geoefend: in gesprek, in reflectie, in ontmoeting en in be-lichaamde praktijken.

Samenwerkin-gen binnen het kennisatelier in 2025

Zo *verbinden* we vastleggen en doorgeven, onderzoeken en oefe-nen. Wat in onze praktijk ontstaat, maken we overdraagbaar én op-nieuw ervaarbaar, zodat het ook op andere plekken kan bijdragen aan verandering.

Movisie: Wat werkt in het tegengaan van stigmatisering? Stigmatiserende denkbeelden over armoede en bestaansonzeker-heid werken door in beleid, regels en hoe mensen zich tot elkaar verhouden. Ofwel: het zet een waardig bestaan onder druk. In onze praktijk weten we steeds beter welke condities nodig zijn om die vastgezette beelden te bevragen en te laten verschuiven.

Die kennis willen we delen met andere organisaties zodat ook daar een beweging naar waardigheid op gang kan komen. Daarom werk-ten we samen met Movisie. In hun Wat Werkt Dossier beschrijven zij zeven werkzame mechanismen die stigmatisering tegengaan. Wij droegen hieraan bij als praktijkpartner en lieten zien hoe deze me-chanismen in ons werk tot uiting komen.

Ook organiseerden we een webinar met ruim 100 deelnemers. Daarin reflecteerden we op een dominant patroon in het sociaal do-mein: stigmatisering wordt vaak teruggebracht tot bejegening; “we moeten mensen vriendelijker behandelen”. Wij lieten zien dat het dieper gaat: hoe stigmatisering samenhangt met ongelijkheid, en welke relationele condities nodig zijn om denkbeelden daadwerke-lijk te laten verschuiven.

Universiteit van Utrecht (PPE-minor)
Voor het tweede jaar op rij werkten we samen met de PPE-minor (Philosophy, Politics & Economics) van de Universiteit Utrecht. Stu-denten maakten een analyse van drie burgerbewegingen en hielpen

→ [Lees het Wat Werkt Dossier](#)

ons zo bij de voorbereiding van het reisgezelschap van *de Bestaansbalans*: hoe maak je politieke impact met een lokale groep mensen?

Tegelijkertijd brengt Collectief Kapitaal iets terug aan filosofen, politicologen en economen van de toekomst: via onze projecten nodigden we studenten uit om de huidige samenleving te bevragen en zich een andere werkelijkheid voor te stellen.

LUMC (ZonmW)- Critical Friend Systemen voor gezondheid
De antenne voor ethiek, systeemverandering en relationele waarden die Collectief Kapitaal heeft wordt steeds vaker een beroep op gedaan. Zo is Denise als critical friend betrokken bij een groot onderzoeksproject van ZonmW dat zich richt op het verminderen van gezondheidsongelijkheid.

Rapportage
Omdat het wel
anders kan

Omdat het wél anders kan laat zien welke invloed uitgaat van de solidariteit die Collectief Kapitaal vormgeeft; door herverdeling van geld en het aangaan van gelijkwaardige relaties. Het rapport combineert geleefde ervaring met analyse: welke verschuivingen treden op in bestaanszekerheid, vertrouwen en waardigheid?

→ [Lees
Omdat het wel
anders kan](#)

Eén van de centrale lessen is dat bestaanszekerheid en waardigheid onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. De publicatie staat vol verhalen waarin bestaanszekerheid in de institutionele context onder druk staat: hulp is afwezig, of sluit niet aan bij wat mensen werkelijk nodig hebben. Soms is financiële steun wél geboden, maar ondermijnt de manier waarop die wordt verleend tegelijkertijd de waardigheid van de ontvanger.

Bij Collectief Kapitaal is de ervaring anders. De schenking zonder voorwaarden en het opbouwen van wederzijds vertrouwen maken dat mensen na een jaar zeggen: ik ervaar recht van bestaan. Met het rapport maken we inzichtelijk waar huidige structuren tekortschieten, waarom alternatieven noodzakelijk zijn én welke aanknopingspunten er liggen voor onderzoek, beleid en gemeenschappen.

Begin 2026 wordt het rapport gepubliceerd.

Naast al deze activiteiten was 2025 voor Collectief Kapitaal ook een kanteljaar. Een jaar waarin we niet alleen verder bouwden aan onze missie, maar ook kritisch keken naar de vorm waarin we dat deden. Na jaren van groei kozen we bewust voor verdieping.

Sinds de start in 2020 groeide Collectief Kapitaal van een eerste pilot rond bestaanszekerheid uit tot een landelijke beweging met meer dan 4.000 leden en zeven lokale collectieven. We ontwikkelden projecten zoals *de Bestaansbalans*, organiseerden acht reisge-

zelschappen en deelden bijna € 1 miljoen aan particuliere donaties met mensen die op of onder het bestaansminimum leven. Waar onze praktijk in het begin nog werd bestempeld als naïef of ondenkbaar, wordt ze nu als wenselijk en haalbaar gezien.

Het creëert ruimte om nieuwe projecten te ontwikkelen die voortbouwen op dat wat Collectief Kapitaal zo krachtig maakt: gemeenschapskracht, verbeelding, leren én de herverdeling van kapitaal.

Juist die groei bracht in 2025 een belangrijke vraag naar voren: maken we in onze bestaande vorm nog het meeste verschil? Waar ligt onze grootste betekenis? We zagen dat de ondersteuning van lokale collectieven steeds meer tijd en capaciteit vroeg, terwijl onze kracht juist ligt in iets anders; het openen van maatschappelijke verbeelding, bouwen aan vergezichten en het ontwikkelen van nieuwe praktijken.

Daarom besloten we in 2025 tot een strategische koerswijziging. Tussen mei en december 2025 hebben we met vertegenwoordigers van verschillende lokale collectieven gesprekken gevoerd en in gezamenlijkheid besloten om onze faciliterende rol los te laten. De lokale collectieven krijgen daarmee de ruimte om zelfstandig verder te gaan, ieder op een manier die past bij de eigen context en energie, terwijl wij ons opnieuw richten op waar onze kracht het grootst is.

De afbouw van onze faciliterende rol is wat ons betreft geen stap terug, maar een stap vooruit. Het creëert ruimte om nieuwe projecten te ontwikkelen die voortbouwen op dat wat Collectief Kapitaal zo krachtig maakt: gemeenschapskracht, verbeelding, leren én de herverdeling van kapitaal.

Voor de toekomst geldt dat we voor elk project nog steeds dezelfde uitgangspunten hanteren: we beginnen bij een urgent maatschappelijk vraagstuk rond ongelijkheid of bestaansonzekerheid; we verbeelden actief een alternatief; we ontwerpen een nieuwe praktijk; en we brengen een relationeel en gemeenschapsvormend element in. Precies dáár ligt onze kracht: niet alleen denken, maar doen – samen.

Ook blijven we op verschillende manieren geld herverdelen, en blijven de reisgezelschappen een onmisbaar onderdeel van wat we doen. We hebben gezien hoeveel er ontstaat wanneer mensen met totaal verschillende levens elkaar ontmoeten. Juist in deze ‘tussenruimtes’ – waar verhalen botsen, perspectieven verschuiven en verbinding wordt gevoeld – ontstaat zicht op een samenleving waarin ieder mens waardig kan bestaan. De ontmoetingen blijven daarom een stevige pijler onder ons werk.

De komende jaren zetten we de reisgezelschappen gericht in op specifieke vraagstukken binnen bestaansonzekerheid en ongelijkheid, en werken we samen met lokale organisaties die deze vraag-

2.4 Transitie

In de Academie maken we zichtbaar én toegankelijk hoe onze visie werkt in de praktijk: van herverdelingsacties organiseren tot gesprekken, vertrouwen en ethiek vormgeven.

stukken goed kennen. Ook hier blijven we kapitaal herverdelen – maar gericht, vanuit de ervaringen van de mensen die meedoen en wat er in hun omgeving nodig is.

Daarnaast bouwen we verder aan de Collectief Kapitaal Academie. Daarmee maken we zichtbaar én toegankelijk hoe onze visie werkt in de praktijk: van herverdelingsacties organiseren tot gesprekken, vertrouwen en ethiek vormgeven. De Academie wordt een plek waar we onze kennis, ervaring en verfijnde werkwijzen delen, zonder die te reduceren tot een blauwdruk. Een ruimte waar we anderen meenemen in de manier van kijken en doen die ons werk draagt. Zo maken we het voor lokale gemeenschappen eenvoudiger zelf een collectief op te richten op basis van alle kennis en grondwaarden van Collectief Kapitaal.

Zo blijven we trouw aan onze missie, maar veranderen we van gedaante. We worden flexibeler en scherper in focus waardoor we meer kunnen betekenen: als aanjager van een toekomst waarin solidariteit, gelijkwaardigheid en waardigheid centraal staan.



Reisgezelschap Arnhem
Jaarverslag 2025 // 27

H3 2025 IN EEN OOG OPSLAG

Niet alles wat Collectief Kapitaal doet laat zich in cijfers vangen — het gaat over relaties bouwen, leren en sociale interactie. Maar cijfers vertellen ook een verhaal. Hieronder de belangrijkste resultaten van het afgelopen jaar.

Kerncijfers

Schenkeningen

in 2025

Aantal mensen die een schenking ontving

345

totaal aantal mensen die een schenking ontving

Donaties en donateurs

in 2025

Aantal donateurs

1.899

totaal aantal donateurs

Schenking bedragen

€643.788

totaal bedrag dat is herverdeeld in 2025

€12.000

jaarlijks bedrag schenkingen Collectief Kapitaal

€1.000

jaarlijks bedrag schenkingen De Bestaansbalans

Donaties

€563.292,81

totaal ontvangen donaties

€64,56

gemiddeld bedrag van een donatie

8.592

totaal aantal donaties in 2025

Communicatie & community

Waar we eind 2025 staan.

Aantal volgers



6.178

collectiefkapitaal.nl

16.000

totaal aantal website gebruikers in 2025



1.888

19.000

totaal aantal 'homepage' bezoeken in 2025



5.141

7.300

totaal aantal 'wat we doen' bezoeken in 2025

Media

In de media in 2025.

Geschat bereik

4.412.000

totaal aantal lezers, kijkers en luisteraars dat we hebben bereikt in 2025 oa De Volkskrant, Trouw, NOS



Lees CK in het Humanistisch Verbond

2025 reizen in cijfers

Een jaar reizen op een rij.

500+
werelden van mensen
samen gebracht

8
reisgezelschappen

€643.788
euro her-verdeeld

345
mensen ondersteund
met buffer of schenking

Nieuwe mogelijkheden

Deze zijn in vier categorieën onder te verdelen.

Materieel
Geld wordt gedeeld en
financiële ademruimte
ontstaat.

Epistemisch
Ervaringskennis geeft richting
aan wat het vraagstuk is en
waar oplossingen gezocht
moeten worden.

Relationeel
Patronen van o.a. geven en
ontvangen, spreken en
zwijgen worden zichtbaar en
verschuiven.

Cultureel
Nieuwe verhalen, beelden,
rituelen en plekken ontstaan
die voorstelbaar maken dat
samenleven anders kan.

Reisgezelschappen

In 2025, wat ze onderzochten, de reis die ze aflegden en wat voor nieuwe mogelijkheden ze creeerden.



Bestaansbalans

Dit project richt zich op een groep die in het huidige systeem structureel tussen wal en schip valt: mensen in de bijstand die parttime werken en te maken hebben met wisselende inkomsten per maand en directe verrekeningen.

hoofdvraag

Hoe kan een waardige bijstand eruitzien voor mensen die werken naast hun uitkering?

En concreter: wat gebeurt er als we onzekerheid niet bij mensen laten liggen, maar proberen te dempen in het systeem zelf?

Waar staan we eind 2025?

Eind 2025 staat De Bestaansbalans stevig als pilot:

221 deelnemers zijn gestart met de bufferregeling

103 een tweede groep van circa 103 deelnemers volgt begin 2026

 het kwalitatieve en kwantitatieve onderzoek is gestart

 het reisgezelschap rondom *De Bestaansbalans* is in opbouw

Tijlijn

Belangrijkste mijlpalen van De Bestaansbalans op een rij.

2023

?

Collectief Kapitaal initieerde het gesprek met Gemeente Utrecht, daaruit werd De Bestaansbalans geboren

jan - april 2025

€

€350.000 opgehaald voor een bufferregeling van €1000 per deelnemer

dec 2025

→

Het bufferbudget werd voor de eerste mensen actief

dec 2025

♥

Het reisgezelschap vormde zich en ging van start.

Kennisatelier en academie

Naast het pionieren in de reisgezelschappen en binnen De Bestaansbalans vormen het kennisatelier en de academie een belangrijk onderdeel van het werk van Collectief Kapitaal.

4

samenwerkingen met verschillende partners

→

OMDAT HET WÉL ANDERS KAN

download het dossier door hier te klikken

1

webinar

3

publicaties

Transitie

Een jaar waarin we niet alleen verder bouwden aan onze missie, maar ook kritisch keken naar de vorm waarin we dat deden. Na jaren van groei kozen we bewust voor verdieping.

Begin 2025 - collectieven

transitie
waar ligt onze grootste betekenis?

Eind 2025 - nieuwe richting





H4

ORGANISATIE EN SAMENWERKING

4.1 Organisatie

Ondanks enkele personeelswisselingen is het team in 2025 in de basis stabiel gebleven ten opzichte van 2024. Het team bestond uit een directeur, een interim-zakelijk leider, een hoofd programma en een hoofd kennisatelier. Daarnaast werd de organisatie ondersteund door een flexibele schil van freelancers, onder meer in de vorm van reisleiders en op het gebied van vormgeving, marketing en communicatie.

Het komende jaar zullen we ons, na een inhoudelijke transitie, ook organisatorisch verder ontwikkelen. We bewegen van een organisatie die in de kern steeds meer collectieven opricht, faciliteert en ondersteunt, naar een 'moedig laboratorium' dat zichzelf voortdurend opnieuw uitvindt en doorlopend nieuwe ideeën, projecten en samenwerkingen in de praktijk brengt.

Om deze ambities waar te maken, bouwen we aan een team dat voldoende wendbaar is om continu aan nieuwe projecten en initiatieven te werken, zonder dat de werkdruk te hoog wordt of de continuïteit in het geding komt.

Waar momenteel veel freelancers op verschillende momenten bij de organisatie betrokken zijn, willen we toewerken naar een compact kernteam met geleidelijk meer mensen in loondienst.

Dit vraagt om een zorgvuldige balans. De praktijk van Collectief Kapitaal vereist uiteenlopende expertises en ontleent juist kracht aan de betrokkenheid van mensen met diverse achtergronden, ervaringen en perspectieven. We hebben er vertrouwen in dat we het komende jaar tot een samenstelling komen die recht doet aan onze behoefte aan stabiliteit én voldoende ruimte laat voor betrokkenheid van buitenaf.

4.2 Beloningsbeleid

De stichting heeft twee medewerkers in loondienst. Daarnaast werken we met freelancers, stagiairs en vrijwilligers. Voor ons beloningsbeleid volgen we de Fair Practice Code. Dat betekent dat we streven naar eerlijke vergoedingen. Daarom volgen we de cao Sociaal Werk en betalen we fair en marktconforme tarieven aan onze freelancers.

Wij vinden het essentieel dat een groeiende groep mensen zich professioneel inzet binnen het sociaal-maatschappelijke domein.

We zijn ons bewust van het spanningsveld binnen ons beloningsbeleid. In relatie tot mensen die leven rond het bestaansminimum zijn onze uurtarieven relatief hoog. Tegelijkertijd bewegen we ons binnen het maatschappelijke domein, waar onze tarieven juist laag zijn ten opzichte van andere sectoren. Dat maakt het uitdagend om vacatures in te vullen en mensen langdurig aan onze organisatie te verbinden.

Wij vinden het essentieel dat een groeiende groep mensen zich professioneel inzet binnen het sociaal-maatschappelijke domein.

4.3 Bestuur en governance

Daarom zetten we ons, zonder bovengenoemd spanningsveld uit de weg te gaan, in voor een duurzame en eerlijke bedrijfsvoering waarin werknemers en freelancers op een gezonde manier kunnen bijdragen aan een gelijkwaardig bestaan voor iedereen.

Het bestuur van de stichting bestaat conform de statuten uit minimaal drie bestuursleden: een voorzitter, secretaris en penningmeester.

De huidige samenstelling is als volgt:

Voorzitter:	Patrick Arnoldus Cornelis van der Hijden
Secretaris:	Roberta Francina Astrid Oosenbrug-Blokland
Penningmeester:	Aris van Veldhuisen

Bestuursleden worden benoemd voor een periode van twee jaar en kunnen aansluitend worden herbenoemd.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het toezicht op de koers, continuïteit en financiële gezondheid van de organisatie. Daarnaast ziet het bestuur toe op een zorgvuldige uitvoering van de missie en doelstellingen van Collectief Kapitaal. De dagelijkse uitvoering van werkzaamheden ligt bij het team.

Oprichter Denise Harleman, maakt geen deel uit van het bestuur, maar is in loondienst werkzaam als directeur en geregistreerd als volledig gevolmachtigde van de stichting. Vanuit deze rol draagt zij verantwoordelijkheid voor de dagelijkse leiding, uitvoering en vertegenwoordiging van de organisatie binnen de kaders van de verleende volmacht. Het bestuur blijft statutair eindverantwoordelijk voor toezicht, besluitvorming en werkgeverschap.

Het bestuur vergadert minimaal vier keer per jaar en daarnaast zo vaak als nodig. Binnen zes maanden na afloop van het boekjaar vindt de jaarvergadering plaats, waarin onder meer de jaarrekening en staat van baten en lasten worden vastgesteld. Besluitvorming vindt plaats op basis van meerderheid van stemmen, conform de statuten van de stichting.

De bestuursleden ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden. Eventueel gemaakte kosten in het kader van hun bestuursfunctie kunnen worden vergoed.

4.3 Samenwerkingen

Collectief Kapitaal heeft zich het afgelopen jaar actief ingezet voor het opzetten van nieuwe samenwerkingen, met als doel onze impact te vergroten, ons netwerk uit te breiden en nieuwe inkomstenbronnen te ontwikkelen.

Wij zien sterke netwerken van mensen en organisaties die zich inzetten voor een gelijkwaardige wereld als een belangrijke voorwaarde voor duurzame verandering. Door kennis, expertise, netwerken en ervaringen te delen, kunnen we gezamenlijk meer bereiken.

Het afgelopen jaar werkten we onder andere samen met verschillende kennisinstellingen, waaronder Movisie, de Universiteit Utrecht en het LUMC. Ook kreeg de samenwerking rond de Bestaansbalans met de Gemeente Utrecht verder vorm. Daarnaast hebben we de basis gelegd voor nieuwe samenwerkingen.

Zo starten we in 2026 met reisgezelschappen rond de volgende thema's:

→	Alleenstaande moeders, in samenwerking met Team Toekomst/BuurTalent;
→	Ongedocumenteerde werkers, in samenwerking met Open Embassy;
→	Schuldhelpverlening, in samenwerking met stichting Nieuw Vaarwaarter, de Schuldhelpkring en denkt ook de NVVK mee.
→	Daarnaast start in 2026 een samenwerking met BNNVARA en Een van de Jongens, gekoppeld aan de documentaireserie Opgroeien met Tegenwind.
→	Ook organiseren we in het voorjaar van 2026 een kennis-symposium in samenwerking met De Afrikaanderwijk Co-operatie.

Door onze praktijk en werkwijze te combineren met de expertise van partners uit het veld, kunnen we gericht werken aan verdiepende programma's die bijdragen aan maatschappelijke verandering.



5.1 Samenvatting

Stichting Collectief Kapitaal is een financieel gezonde stichting; er is voldoende liquiditeit en de stichting is in staat zowel kort- als langlopende schulden terug te betalen. De stichting laat een groei in omzet zien die aansluit bij de gestelde ambities.

De financieringsmix van de stichting bestaat uit inkomsten vanuit private en publieke fondsen, opdrachten van derden (o.a. gemeenten, kennisorganisaties en andere spelers in het maatschappelijke domein) en donaties van particulieren.

De inkomsten van de stichting zijn voor het grootste deel vrijgesteld van btw (donaties en subsidies), waardoor zij aan de kostenkant geen btw mag terugvragen. Met name dankzij opdrachten van derden zijn de met btw belaste inkomsten de afgelopen twee jaar gestegen. In samenspraak met boekhouder Peer Administratie wordt daarom een klein deel van de betaalde btw teruggevraagd op basis van het pro-ratabeginsel.

5.2 Risico-beheersing

Er is sprake van zorgvuldig budgetbeheer en strakke risicobeheersing. Na een aantal jaren is er grip ontstaan op de maandelijkse stroom aan donatiegelden. Door hierop conservatief te begroten, is de stichting in staat mogelijke tegenvallende inkomsten of uitgaven binnen de jaarlijkse begroting op te vangen.

5.3 Toelichting op de jaarrekening

Stichtingsvermogen

Per 31-12-2025 heeft Collectief Kapitaal een algemene reserve van € 70.973. Het positieve exploitatieresultaat van 2025 (€ 23.911) is toegevoegd aan de reeds bestaande algemene reserve van € 47.062.

Collectief Kapitaal heeft de afgelopen jaren veel aandacht besteed aan het opbouwen van een zorgvuldige praktijk rondom onder andere het delen van geld. De daarbij behorende risico's zijn zorgvuldig afgedekt. Om overige risico's te beheersen die kunnen ontstaan door onverwachte situaties met financiële gevolgen (denk aan uitval, pandemieën en teruglopende donaties), is een gezonde financiële positie van belang.

In de komende jaren willen we daarom onze algemene reserve laten groeien tot 10% van onze jaaromzet.

De bestemmingsreserve van € 10.000 voor kosten die betrekking hebben op de uitvoering van het project Bestaansbalans is in 2025 niet besteed en wordt doorgeschoven naar 2026, het jaar waarin het project zal worden afgerond.

Kortlopende schulden

Toegezegde schenkingen

Onder de kortlopende schulden vallen onder andere de donaties die aan Collectief Kapitaal zijn geschonken, maar nog niet zijn verdeeld. Aangezien het initiëren van nieuwe reisgezelschappen en herverdelingsacties een goede voorbereiding vereist, lopen de inkomsten vooruit op de kosten.

Deze gelden zijn bestemd voor schenkingen aan particulieren en zullen nooit voor andere doeleinden worden aangewend.

5.4 Toelichting op de staat van baten en lasten

Baten

Komend jaar starten meerdere herverdelingsacties waarbij deelnemers een maandelijksse schenking zullen ontvangen, onder andere in het kader van reisgezelschappen in Den Haag, Arnhem en Rotterdam (in samenwerking met Team Toekomst).

De baten uit eigen fondsenwerving bedragen in 2025 € 753.481. Donateurs vormen het fundament van Collectief Kapitaal. Hun bijdrage stelt ons in staat herverdelingsacties op te zetten en nieuwe projecten te initiëren. Vijfentwintig procent van deze inkomsten wordt gebruikt om de activiteiten van Collectief Kapitaal te financieren (donaties algemeen); de overige 75% wordt uitgekeerd aan deelnemers van herverdelingsacties (verstrekke giften). Deze baten uit eigen fondsenwerving worden geboekt op de balans en gaan naar de staat van baten en lasten op het moment dat de hieraan gekoppelde uitgaven daadwerkelijk plaatsvinden.

De verstrekke giften liggen aanzienlijk hoger dan in 2024. Dit heeft met name te maken met het geld dat is opgehaald voor het project Bestaansbalans. Die campagne is zeer succesvol verlopen. Daarnaast is gaandeweg ook The Start Foundation ingestapt, die vervolgens de opbrengsten uit de campagne heeft verdubbeld.

De volledige opbrengst van Bestaansbalans (€ 350.000) is overgemaakt aan de gemeente Utrecht, die in nauwe samenwerking met Collectief Kapitaal ervoor zorgt dat het bufferbudget maandelijks wordt overgemaakt aan de deelnemers.

De donaties algemeen zijn hoger dan begroot. Dat betekent dat er in 2025 meer geld is binnengekomen van private donateurs dan vooraf was ingeschat.

De baten uit private fondsen komen nagenoeg overeen met de begroting.

Lasten

Personeel en freelancers

De kosten voor de inhuur van betaalde krachten bedroegen in 2025 € 318.406. Dat bedrag is inclusief 21% btw, omdat Collectief Kapitaal deze btw niet kan aftrekken.

In 2025 had Collectief Kapitaal gemiddeld circa twaalf freelancers op meer vaste basis verbonden aan haar werkpraktijk. Deze freelancers werken voor een maximaal dagtarief van € 450 per dag en een maximaal uurtarief van € 56,25. Voor incidentele klussen waarvoor freelancers worden ingezet, bedraagt het maximale uurtarief € 65.

De stichting heeft twee mensen in dienst: de directeur en het hoofd Kennisatelier. Het salaris is conform de cao Sociaal Werk.

Programmamakosten

De programmamakosten vallen hoger uit omdat:

- de kosten van de verstrekke schenkingen onder deze post vallen en we, met name vanwege Bestaansbalans, dit jaar meer schenkingen hebben kunnen doen;
- de overige programmamakosten (programmamateriaal, huur van programmaruimtes en overige programmamakosten) lager zijn uitgevallen dan begroot.

5.5 Transparantie in herverdeling

Hoe geld beweegt binnen Collectief Kapitaal

Onze strategie hierbij is ruim te begroten en zoveel mogelijk kosteloos te realiseren. Dat is het afgelopen jaar wederom goed gelukt.

Communicatiekosten

De communicatiekosten vallen hoger uit dan begroot, met name vanwege de campagne rond Bestaansbalans, die uiteindelijk ook meer heeft opgebracht dan begroot.

Kantoorkosten

De kantoorkosten vallen hoger uit dan begroot. Dit komt met name door de kosten voor accountantsverklaringen die nodig zijn om subsidies te verantwoorden. Deze kosten hebben we te laag ingeschat.

Collectief Kapitaal heeft geen winstoogmerk. Alle middelen worden uitsluitend ingezet ten behoeve van de maatschappelijke doelstelling van de stichting.

Collectief Kapitaal zet zich in voor een gelijkwaardig bestaan voor iedereen. Een belangrijk onderdeel van onze missie is het (her)verdelen van geld. Daarom zorgen we ervoor dat ten minste 75% van de donaties die we ontvangen terecht komt bij mensen die dat geld het hardst nodig hebben.

Maar Collectief Kapitaal is meer dan een organisatie die geld verdeelt. Wij geloven dat de sleutel tot een meer gelijkwaardige samenleving ligt in de relatie tussen mensen: elkaar ontmoeten, ervaringen delen en gezamenlijk zoeken naar nieuwe manieren van samenleven.

In reisgezelschappen, publieksbijeenkomsten, één-op-ééngesprekken en gezamenlijke experimenten onderzoeken we wat mogelijk wordt wanneer mensen elkaar niet alleen ondersteunen, maar elkaar ook kunnen ontmoeten als gelijken.

Vanuit die praktijk heeft Collectief Kapitaal zich de afgelopen jaren verder ontwikkeld op het gebied van kennisdeling, publieksprogrammering en het initiëren van nieuwe maatschappelijke projecten. Dit doen we samen met een team van betrokken professionals, kunstenaars, wetenschappers en andere denkers die onze missie onderschrijven.

In het verlengde van onze missie vinden wij het belangrijk dat mensen die hun tijd en expertise inzetten voor maatschappelijke verandering daar eerlijk voor worden beloond. Om ons werk duurzaam voort te kunnen zetten, zijn voldoende inkomsten noodzakelijk. Daarom heeft Collectief Kapitaal de afgelopen jaren actief ingezet op fondsenwerving. Daarbij ontvangen wij steun van fondsen als FNO, Stichting DOEN, Oranje Fonds, Kansfonds, Dioraphte en Adessium Foundation, die onze missie en werkwijze ondersteunen.

Daarnaast ontwikkelen we nieuwe manieren om inkomsten te genereren vanuit onze kennis en ervaring, onder andere via samenwerkingen met gemeenten, kennisorganisaties en andere maatschappelijke partners.

Zo bouwen we verder aan een duurzame organisatie die zich langdurig kan inzetten voor maatschappelijke verandering, waarbij het uitgangspunt blijft dat het grootste deel van de donaties direct terecht komt bij deelnemers van onze reisgezelschappen.



H6

BESTUURSVER- SLAG

Bestuursverslag

2025 was een jaar van verandering voor Collectief Kapitaal. Het activiteitenverslag geeft daarvan een goed en rijk beeld. De keuze om door te ontwikkelen tot een moedig laboratorium was ingrijpend, maar ook zorgvuldig onderbouwd en doorleefd. Als bestuur zijn wij hierover goed geïnformeerd en hebben wij dit proces gevolgd vanuit vertrouwen in de dagelijkse leiding en het team van Collectief Kapitaal.

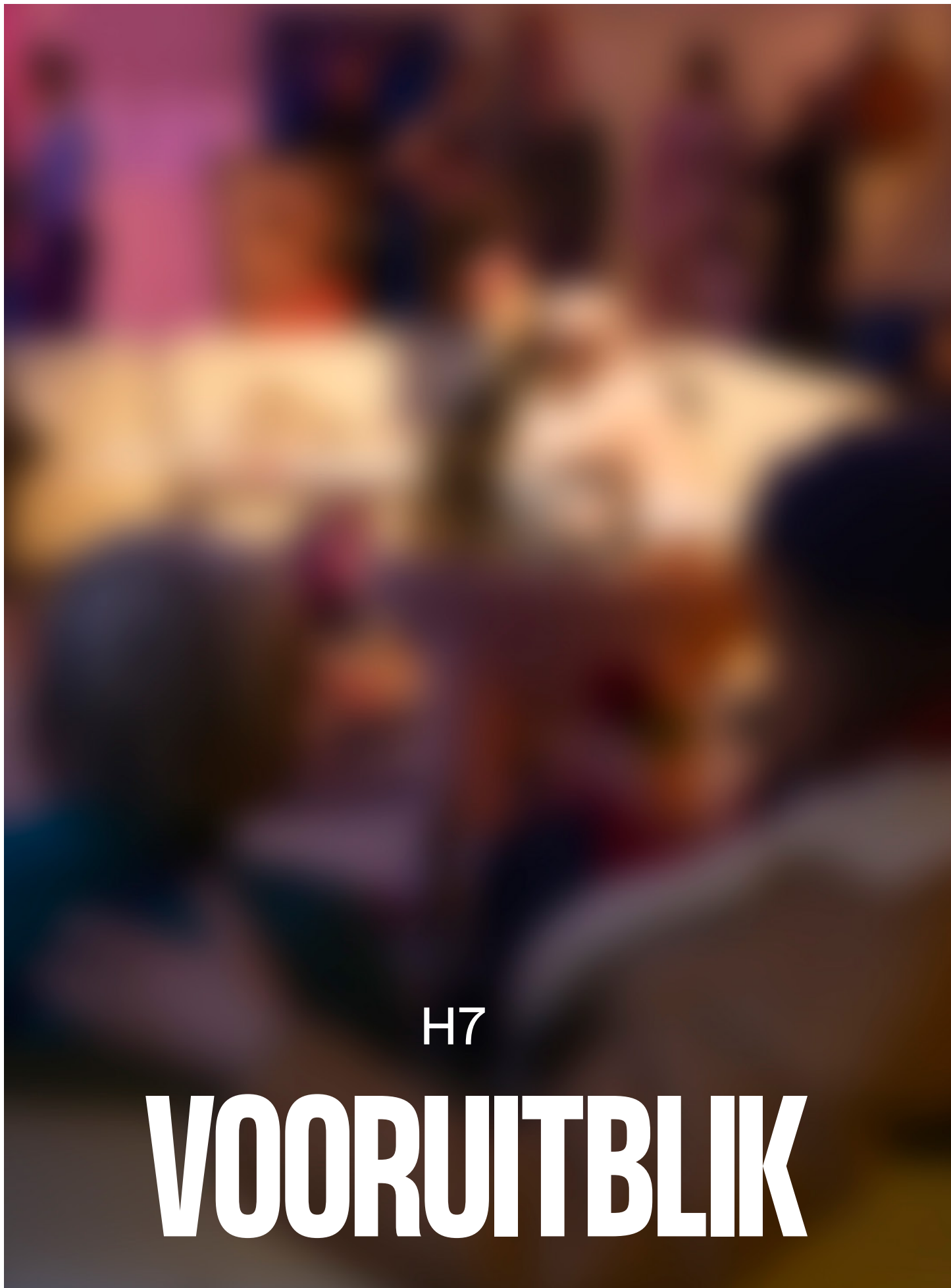
Onze rol was daarbij betrokken en op afstand, zoals de afgelopen jaren steeds meer onze werkwijze is geworden. We hebben meegedacht, vragen gesteld en waar nodig richting gegeven, zonder de ruimte van de organisatie over te nemen. De financiële stabiliteit die ook dit jaar, onder leiding van Denise en samen met Jannet, is gerealiseerd en de manier waarop de organisatie zakelijk is versterkt, waarderen wij zeer.

In het laatste kwartaal van 2025 hebben wij een eerste verkenning gedaan naar een mogelijk ander bestuursmodel, namelijk een model met een Raad van Toezicht. De voor- en nadelen daarvan zijn in een notitie op een rij gezet. Hierop wordt in 2026 verder voortgebouwd.

Ook de samenstelling van het bestuur veranderde. Chris Keulemans nam na afloop van zijn laatste termijn afscheid van het bestuur. Wij zijn hem zeer erkentelijk voor zijn jarenlange betrokkenheid, inzet en scherpe blik. Hij werd opgevolgd door Aris van Veldhuisen. In de laatste maanden van 2025 maakte Patrick van der Hijden kennis met de organisatie en het bestuur, waarna hij per 1 januari 2026 de voorzittershamer heeft overgenomen.

In 2025 hebben Denise en haar team laten zien dat zij in staat zijn om de toekomst van Collectief Kapitaal vorm te geven vanuit de kernwaarden van het initiatief: met open vizier, met zorgvuldigheid en met een open hart. Als bestuur kijken wij met trots en vertrouwen naar de verdere ontwikkeling van Collectief Kapitaal en dragen wij daar graag onze bijdrage aan bij.

Patrick van der Hijden
Astrid Oosenbrug
Aris van Veldhuisen



H7

VOORUITBLIK

De koerswijziging die we het afgelopen jaar hebben ingezet, gaan we het komende jaar verder vormgeven. Met meer tijd en ruimte voor nieuwe ideeën, projecten en samenwerkingen.

De plannen voor 2026 in vogelvlucht:

Wereld Maken

Collectief Kapitaal bestaat zes jaar en dat vieren we in het voorjaar met Wereld Maken, onze eerste publicatie op papier. Met essays van onder andere Michelle van Tongerloo, Mustapha Eaisaoui en Willem Schinkel & Rogier van Reekum verkennen we hoe sociale verandering ontstaat: niet als blauwdruk, maar in ontmoeting, frictie en praktijk.

Reisgezelschappen

De lokale collectieven gaan op eigen kracht verder, maar we laten ze niet zomaar los. Komend jaar starten onder begeleiding van Collectief Kapitaal nieuwe reisgezelschappen in onder andere Den Haag en Arnhem, als opmaat naar een zelfstandige doorstart in 2027.

Daarnaast starten er nieuwe reisgezelschappen in samenwerking met maatschappelijke partners en rond specifieke thema's. Denk aan een reisgezelschap met alleenstaande moeders, in samenwerking met Team Toekomst/BuurTalent; een reisgezelschap met ongedocumenteerde werkers, in samenwerking met Open Embassy; en een reisgezelschap rond schuldhulpverlening, in samenwerking met Stichting Nieuw Vaarwater en de Schuldhulpkring.

Samenwerking Een van de Jongens / BNNVARA

In samenwerking met Een van de Jongens, geven we vorm aan het impactprogramma rond de documentaireserie Opgroeien met Tegenwind (BNN/VARA), bestaande uit acht landelijke meet-ups, trainingen en een reisgezelschap.

Collectief Kapitaal Academie

Een belangrijk onderdeel van onze praktijk is het vergaren en delen van kennis. In 2026 geven we dit verder vorm binnen de Collectief Kapitaal Academie, waar we via opleidingen, trainingen, rapporten en symposia nog meer mensen deelgenoot maken van onze missie en werkwijze.

Op het programma staan onder andere:

publicatie van het rapport Omdat het wel anders kan (over zes jaar Collectief Kapitaal)

ontwikkeling van een opleiding tot reisleider;

het kennissymposium Alles tussen Ons rond het thema waardigheid, in samenwerking met De Afrikaanderwijk Coöperatie.

Bestaansbalans

Inmiddels maken ruim 300 mensen in Utrecht gebruik van het bufferbudget. Dit loopt nog tot het najaar van 2026. Daarnaast start komend jaar een reisgezelschap waarin we onderzoeken en verbeelden hoe een waardig alternatief voor de bijstand eruit zou kunnen zien. Tegelijkertijd werken we aan een rapport waarin we de data, ervaringen en verhalen uit het project delen met deelnemers, beleidsmakers en politiek, met als doel bij te dragen aan blijvende landelijke verandering.

UWRZ

Komend jaar starten de voorbereidingen voor een nieuwe vakbond: de Unie der Werkenden, Rustenden en Zoekenden (UWRZ). Hiermee openen we het gesprek over de toekomst van werk, rust en zekerheid. Hoe ziet een wereld eruit waarin waardigheid geen belofte is, maar dagelijkse realiteit? Hoe denken, handelen, delen en zorgen mensen in zo'n wereld met en voor elkaar?

Daar ligt onze kracht: in het steeds opnieuw verbeelden én belichamen van een wereld waarin iedereen waardig kan bestaan.

Want: de traditionele vakbonden beschermen de arbeider, maar vergeten de werkloze, de vrijwilliger, de verzorger, de student, de informele werker. Bovendien bewegen mensen voortdurend tussen deze rollen. Van mantelzorger naar werknemer, van werkzoekende naar ondernemer, van student naar tijdelijk arbeidsongeschikte. Voor de UWRZ is arbeid dan ook niet alleen datgene wat mensen doen om geld te verdienen; het is een veld waarin waardering, erkenning, tijd en macht worden verdeeld. De vraag “wat is werk?” is daarmee onlosmakelijk verbonden met de vraag “wie telt mee?” en “onder welke voorwaarden?”.

Het komende jaar staat voor de UWRZ in het teken van onderzoek en financiering, met oog op een lancering in 2027. Ook het reisgezelschap met ongedocumenteerde werkers maakt onderdeel uit van deze verkenning.

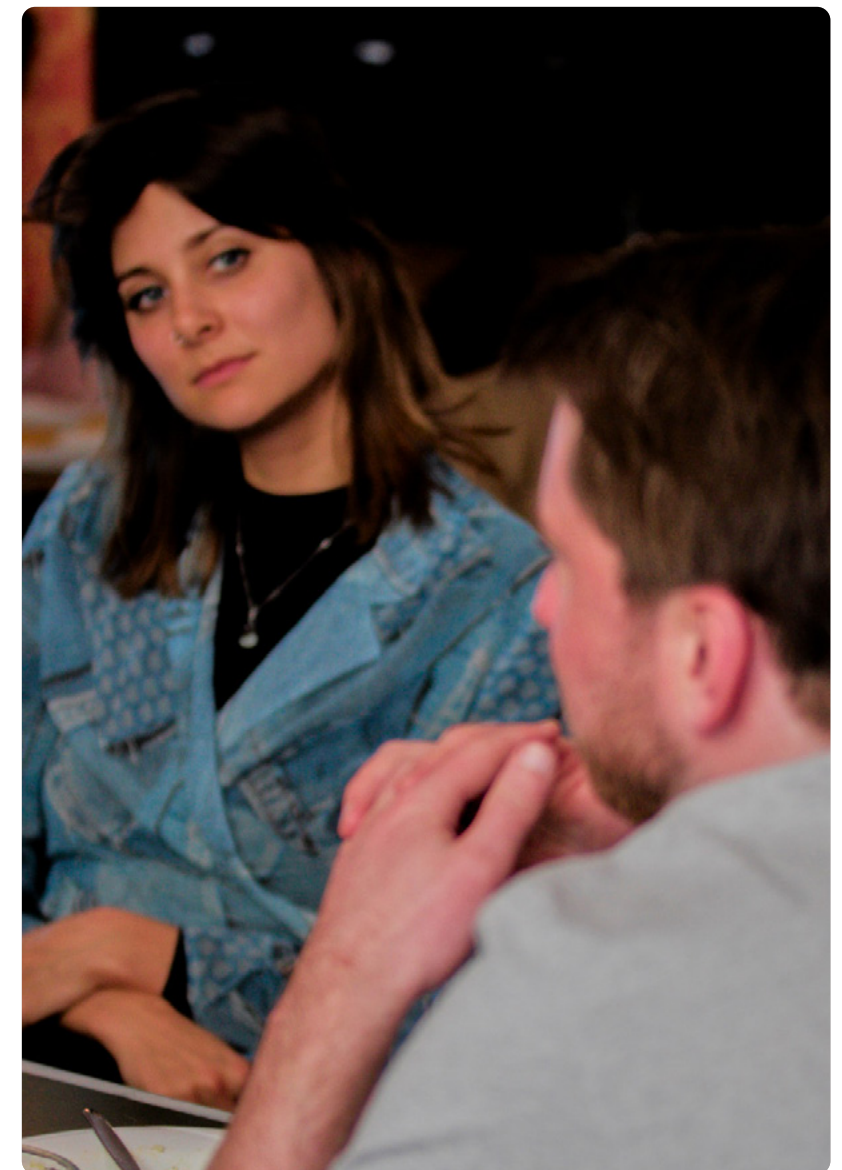
Campagne en nieuwe website

Maatschappelijke verandering komt niet vanzelf, maar vraagt om tijd, energie en middelen. Komend jaar gaan we op zoek naar mensen die daar samen met ons in willen investeren. Met een nieuwe website en campagne willen we nog meer mensen bereiken met ons verhaal, onze missie en onze praktijk. Want de opgave om te bouwen aan een gelijkwaardige wereld is urgenter dan ooit.

De plannen voor 2026 laten zien hoe Collectief Kapitaal zich verder ontwikkelt als een ‘moedig laboratorium’: een plek waar we blijven onderzoeken, oefenen en verbeelden hoe een waardige samenleving eruit kan zien.

En dat is hard nodig. In een wereld die steeds meer vastloopt in hermetische denkbeelden en structuren, blijven wij onderzoeken hoe het anders kan. Daar ligt onze kracht: in het steeds opnieuw verbeelden én belichamen van een wereld waarin iedereen waardig kan bestaan.

Want wat we samen zien, kunnen we ook samen gaan leven.



Reisgezelschap Utrecht

An abstract graphic featuring a central, organic, brownish-gold shape. Surrounding this central shape are several overlapping circles of various sizes and colors, including shades of brown, purple, blue, and green. The background is a light, solid color.

COLLECTIEF KAPITAAL

Wat we zien, kunnen
we ook samen gaan
leven.